

FEDERALE OVERHEIDSDIENST WERKGELEGENHEID, ARBEID EN
SOCIAAL OVERLEG

Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk.

Advies nr. 162 van 16 december 2011 over het ontwerp van koninklijk besluit ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en toevoegingsstoffen.

I. VOORSTEL EN MOTIVERING

Bij brief de dato 8 november 2011 heeft Mevrouw de Minister dit ontwerp van koninklijk besluit (ontwerp van koninklijk besluit) voor advies overgemaakt aan de Voorzitter van de Hoge Raad voor preventie en bescherming op het werk met de vraag om binnen de 2 maand advies te geven.

Dit ontwerp van koninklijk besluit is een gedeeltelijke omzetting van richtlijn 2009/128/EG tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden.

Het ontwerp van koninklijk besluit regelt enerzijds de certificering van professionele gebruikers, distributeurs en voorlichters (via de fytolicensie) van gewasbeschermingsmiddelen en toevoegingsstoffen.

Deze regels van het ontwerp van koninklijk besluit hebben als doel de overeenkomstige bepalingen in het koninklijk besluit van 28 februari 1994 (betreffende het bewaren, het op de markt brengen en het gebruiken van de bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik) te vervangen. Het koninklijk besluit voorziet reeds in een systeem van erkende verkopers, erkende gebruikers en speciaal erkende gebruikers.

Vijf verschillende types fytolicensie zijn voorzien in het ontwerp van koninklijk besluit, namelijk 1 voor niet-professioneel gebruik (“distributie/voorlichting”) en 4 voor professioneel gebruik (“assistent professioneel gebruik”, “professioneel gebruik”, “distributie/voorlichting” en “specifiek professioneel gebruik”).

De invoering van de fytolicensie zal de verkoops- en gebruiksvoorwaarden wijzigen, rekening houdend met de wijziging van de classificatie van de producten.

Het ontwerp van koninklijk besluit bepaalt ook voorwaarden voor aanvraag, toekenning en vernieuwing van een fytolicensie (diploma of het slagen voor een examen, aanvullende opleiding).

Anderzijds legt het ontwerp van koninklijk besluit een expliciet wettelijk kader vast betreffende:

- het beginsel van een verbod op spuiten van gewasbeschermingsmiddelen vanuit de lucht en de vereisten voor de afwijkingen daarvan,

- de hantering en opslag van gewasbeschermingsmiddelen en behandeling van de verpakkingen en restanten daarvan,
- de vermindering van de risico's gerelateerd aan het gebruik van deze producten in specifieke gebieden,
- de bescherming van het aquatische milieu en het drinkwater.

Op 8 november 2011 heeft het Uitvoerend Bureau van de Hoge Raad kennis genomen van dit ontwerp van besluit. Op 23 november 2011 werd een commissie ad hoc gehouden.

Door de Hoge Gezondheidsraad (HGR) en de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO) werden reeds adviezen hierover gegeven in het voorjaar 2011.

Deze adviezen sloegen echter op voorgaande versies van dit ontwerp van koninklijk besluit.

Een aantal opmerkingen van deze adviesraden werden reeds verwerkt in dit voor advies voorliggende ontwerp van koninklijk besluit.

Het Uitvoerend Bureau heeft op 16 december 2011 beslist het ontwerp van koninklijk besluit voor advies voor te leggen aan de plenaire vergadering van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk op 16 december 2011.

II. ADVIES VANDE HOGE RAAD TIJDENS DE VERGADERING VAN 16 DECEMBER 2011.

De Hoge Raad brengt een unaniem gunstig advies over dit ontwerp uit.

De Hoge Raad wenst wel volgende opmerkingen of suggesties te maken.

A. Algemene opmerkingen.

De Hoge Raad kan begrijpen dat voor specifieke bepalingen die van toepassing zijn in een werkgever-werknemer relatie niet overal in het ontwerp van koninklijk besluit verwezen wordt naar specifieke koninklijk besluiten die de wet welzijn (wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk) uitvoeren.

Normaal gezien zou de verwijzing naar de welzijnswet in artikel 3 van het ontwerp van koninklijk besluit volstaan.

Toch meent de Raad dat het nuttig kan zijn te verwijzen naar enkele specifieke koninklijke besluiten die van toepassing zijn (zie ook infra).

De Hoge Raad kan begrijpen dat het ontwerp van koninklijk besluit geschreven is vanuit zijn specifieke context. Hij wenst er echter de aandacht op te vestigen dat er in het ontwerp van koninklijk besluit bepalingen terug te vinden zijn die niet volledig stroken met de preventiehiërarchie of met andere beginselen of begrippen van de regelgeving welzijn op het werk. Bijvoorbeeld:

- art. 11, §2: Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) zijn de laatste stap in de preventiehiërarchie. De omschrijving in dit artikel geeft een andere indruk.

De Hoge Raad merkt bovendien op dat volgens de welzijnsregelgeving, alle risico's in rekening moeten gebracht worden. Ter illustratie: zelfs indien de spuitvloeistof volledig is opgedroogd, kunnen er zich dan nog vergiftigingsrisico's voordoen in geval van contact met behandelde planten.

- art. 15 en 41: informatie en opleiding.

De Hoge Raad vraagt dan ook om met de geformuleerde aandachtspunten rekening te houden.

De Hoge Raad acht het nuttig om een toelichtende brochure uit te geven om enkele vage begrippen uit te leggen en ook de aandacht op bijkomende bepalingen te vestigen, die in een werkgever-werknemer relatie van toepassing zijn maar niet in dit ontwerp van koninklijk besluit opgenomen worden (bijvoorbeeld noodplan en eerste hulp). De huidige FAQ zou als startbasis kunnen dienen.

B. Artikelsgewijze opmerkingen.

Aanhef:

De Hoge Raad merkt op dat in de aanhef van het ontwerp van koninklijk besluit de referentie naar een aanpassing van de welzijnswet foutief is (7 april 1999 in plaats van 1997) en dat er geen verwijzing naar het advies van de Hoge Raad voor preventie en bescherming op het werk is voorzien.

Art. 3:

In dit artikel is de Franse benaming van de Welzijnswet niet correct geciteerd. «Loi du 4 août 1996 concernant la santé et la sécurité des travailleurs, ainsi que la salubrité du travail et des lieux de travail» dient vervangen te worden door «Loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail».

Art. 15, §1, lid 2:

De Hoge Raad kan begrijpen dat in dit artikel op een algemene manier het aspect informatieverschaffing aan meerderjarige personen die producten afhaken is geformuleerd. Deze bepaling viseert immers verschillende categorieën van personen gaande van zelfstandigen (bijvoorbeeld de meewerkende echtgenote), eigen kinderen van het landbouwbedrijf tot werknemers.

Voor werknemers bestaan er specifieke bepalingen hierover (zie verder artikel 41).

Art. 20, §2:

Voor het begrip “jongere en stagiair” verwijst het artikel 20, §2 van het ontwerp van koninklijk besluit naar de definitie zoals bepaald in de respectieve koninklijke besluiten van 3 mei 1999 en 21 september 2004.

Daar het over kwetsbare doelgroepen gaat, acht de Raad het raadzaam niet enkel naar de desbetreffende koninklijke besluiten te verwijzen maar bovendien de definities in artikel 20, §2 of artikel 2 van het ontwerp van koninklijk besluit op te nemen.

Bovendien staan er in het koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van jongeren op het werk verbodsbepalingen rond o.a. chemische agentia (zie art. 8 van dat KB) en zijn er ook afwijkingen op deze verbodsbepalingen (zie art. 10 van dat KB).

De voorwaarden van deze afwijkingen hebben onder andere betrekking op arbeid onontbeerlijk voor de beroepsopleiding en arbeid in het bijzijn van een ervaren werknemer.

De afwijking bedoeld in het artikel 20, §2 van het ontwerp van koninklijk besluit zoals het momenteel is omschreven, schijnt ruimer dan de afwijkingen in het koninklijk besluit van 3 mei 1999.

Daarom acht de Hoge Raad een verwijzing in het ontwerp van koninklijk besluit naar de bepalingen betreffende de verboden en de verbodsafwijkingen van het koninklijk besluit van 3 mei 1999 aangewezen.

De Hoge Raad wenst dat de tekst in artikel 20, §2 wordt verduidelijkt en dat praktische toelichtingen rond dit onderwerp wordt gegeven.

Volgens de Hoge Raad moet verduidelijkt worden dat de ervaren werknemer, in wiens bijzijn de jongere werkt, een professioneel gebruiker en houder van een fytolicensie moet zijn. Toelichtingen over het begrip “ervaren” moet in deze context gegeven worden.

Art. 21:

De welzijnswet heeft een specifieke invulling van het gezagsbegrip. Bovendien worden een aantal categorieën gelijkgesteld met werknemers.

In dit ontwerp van koninklijk besluit kan het gezag ook uitgevoerd worden door zelfstandigen met een fytolicensie.

De Hoge Raad acht het aangewezen het begrip gezag op te nemen in de definities in artikel 2 of dit op te nemen in een toelichtende brochure.

Art. 27, §1, 3°, b):

De Hoge Raad acht het aangewezen voor het “*geschikt gevaarsymbool*” te verwijzen naar het koninklijk besluit van 17 juni 1997 betreffende de veiligheids- en gezondheidssignalering op het werk.

De Hoge Raad vindt het merkwaardig dat op het lokaal of de kast enkel de identiteit van de beheerder van het lokaal of de kast, houder van een fytolicensie dient vermeld te worden.

Vanuit een preventieoogpunt zou het tevens nuttig zijn onder andere een telefoonnummer van de houder te vermelden, zodat in geval van calamiteit naar dit nummer kan gebeld worden.

Art. 28:

De Hoge Raad stelt voor om de formulering van dit artikel te verbeteren want een afwezige kan geen producten bewaren.

De Hoge Raad stelt voor om de verwijzing naar artikel 27, 1° lid, 3°, b) betreffende het geschikt gevaarsymbool toe te voegen in het geval het gevaar aanwezig is, en te verwijderen als het gevaar verdwenen is.

Art. 41:

De Hoge Raad vindt het positief dat een specifiek hoofdstuk, namelijk hoofdstuk VI rond maatregelen tot bescherming van werknemers behouden is gebleven en is geactualiseerd.

De Hoge Raad acht het aangewezen om voor persoonlijke beschermingsmiddelen ook te verwijzen naar het koninklijk besluit van 13 juni 2005 betreffende het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen.

Betreffende het artikel 41, 1°, b), acht de Hoge Raad het aangewezen om in de Nederlandse versie het woord “tenminste” in te voegen voor “beschikken” en in de Franse versie het woord “au moins” in te voegen voor “l’équipement”. Er kunnen immers andere PBM’s nodig zijn dan deze vermeld op het etiket of bijsluiter.

Dit artikel is opgenomen in hoofdstuk VI dat bijkomende maatregelen in een werkgever – werknemer relatie oplegt.

De specifieke terminologie en begrippen moeten dan ook in deze context gebruikt worden.

Vanuit de welzijnswet is het de verantwoordelijkheid van de werkgever en/of hiërarchische lijn die toeziet of de werknemers deze verbodsbepalingen naleven en niet de werknemers zelf.

Het artikel 41, 2°, c) moet dus geherformuleerd worden, rekening houdend met de verplichting van de werkgevers.

Volgens de Hoge Raad is het noodzakelijk om de verbanden tussen artikel 41 van het ontwerp van koninklijk besluit en de bepalingen van de welzijnsregelgeving of uitvoeringsbesluiten rond informatie en opleiding van werknemers tot uitdrukking te brengen.

Zo zijn er belangrijke bepalingen rond informatie en opleiding terug te vinden in artikel 29 van het koninklijk besluit van 11 maart 2002 betreffende de bescherming van de gezondheid en de veiligheid van de werknemers tegen de risico’s van chemische agentia op het werk.

In artikel 78, 3° van het huidige koninklijk besluit van 28 februari 1994 wordt expliciet de verplichting van werkgevers om hun werknemers te informeren opgenomen. Deze bepaling is niet meer opgenomen in dit ontwerp van koninklijk besluit.

Art. 42:

In de Franse versie zouden na de woorden “avec les travailleurs eux-mêmes,” de woorden “conformément aux dispositions de l’article 53 de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l’exécution de leur travail” opgenomen moeten worden. Deze woorden verdwijnen dan op het einde van de zin.

In de Nederlandse versie worden de woorden “de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer die belast is met het toezicht op de arbeidsgezondheidsvoorwaarden” vervangen door de “bevoegde preventieadviseurs”.

In de Franse versie worden de woorden “le conseiller en prévention – médecin de travail chargé du contrôle des conditions de travail et de la santé au sein de l’entreprise” vervangen door “les conseillers en prévention compétents”.

Art. 43:

De Hoge Raad acht het aangewezen om in de Nederlandse tekst de woorden “van de afdeling van het basistoezicht” en in de Franse tekst de woorden “de la division du contrôle de base” te verwijderen.

Art. 48:

De Hoge Raad vraagt na te gaan of de Strafbepalingen ook opgenomen worden in het Sociaal Strafwetboek, omdat ondertussen de strafbepalingen in de welzijnswet zijn opgeheven.

III. BESLISSING

Het advies aan Mevrouw de Minister van Werk bezorgen.